

Z problematyki zastosowania środków technicznych na lekcjach języka rosyjskiego w szkole polskiej w świetle pojęć na stan współczesnej metodyki nauczania języka obcego.

S t r e s z c z e n i e

Artykuł jest próbą określenia roli środków technicznych w metodyce, u której podstaw leżą, w odróżnieniu od metodyki tradycyjnej oprócz interoryzacji /wprowadzenia materiału/, eksteroryzacja materiału językowego /wyprowadzenie/.

Przejdźcie od procesu interoryzacji do eksteroryzacji w celu zastosowania języka w praktyce, dokonuje się na drodze działalności językowej. Środki techn. są dla niej niezbędne.

Ogrywają też ważną rolę w procesie profilaktyki błędów, znacznie ułatwiającej dziadalność językową. Oprócz tego spełniają funkcje, właściwe konkretnemu etapowi nauczania. Stąd ważne miejsce w artykule zajmuje próba nowego spojrzenia na pojęcie etapu nauczania, przejdźcie od etapu do etapu, etapu początkowego, średniego, zaawansowanego, jak również pojęcia środków technicznych.

LUBELSKIE MATERIAŁY NEOFILOLOGICZNE • 1976

Eugeniusz Niezbecki

Zur lehrbuchlosen Etappe im Deutschunterricht

Im März 1976 wurde ein neuer Lehrplänenwurf für die Fächer: Englisch, Französisch, Deutsch herausgegeben. 1/ Der Lehrplan soll ab 1978 stufenweise in zehnklassigen allgemeinbildenden Oberschulen eingeführt werden. Im Kapitel: "Zagadnienia związane z realizacją programu" können wir u.a. folgendes lesen: "Zaleca się rozpoczęcie nauki języka od okresu bezpodręcznikowego, w którym uczymy wyłącznie języka w mowie, unikając czytania i pisania". 2/

Diese Feststellung stellt sowohl an den Lehrer als auch an den Schüler hohe Anforderungen. Die lehrbuchlose Etappe erfordert von dem Lehrer: gute Vorbereitung, systematische Arbeit, große Erinnerungsgabe, viel Geduld und Konsequenz. Jede methodische Lehrsache, jede Stundeneinheit muß durchdacht und gründlich erarbeitet werden. Die zusätzlichen Schwierigkeiten seitens des Schülers bestehen darin, daß er in der Grundschule daran gewöhnt war, in fast allen Fächern aus Lehrbüchern zu lernen. Auf einmal darf er nun keinen Gebrauch von Buch und Heft machen. Dadurch sind die Schüler in den ersten Deutschstunden meistens überrascht. Deshalb soll ihnen der Lehrer erklären, warum er auf den Gebrauch von Büchern verzichtet: der Schüler kann sich dann völlig auf das hörende Erfassen und Nachsprechen der fremden Laute, des Rhythmus und der Intonation konzentrieren. Mögliche Interferenzerscheinungen durch das Schriftbild werden damit zunächst ausgeklammert. Da die Schüler den Deutschunterricht meistens in einer neuen Schule aufnehmen, ist ihre Motivation in der Regel sehr stark. 3/ Es gilt also diese Motivation ständig zu unterstützen und zu stärken.

Der Lehrer soll gerade in dieser Zeit seine ganze Kraft dafür einsetzen, den Schülern natürliche Sprechanklässe zu schaffen und ihnen somit einen Anreiz geben, die Hemmungen beim Sprechen überwinden zu wollen. Das heißt mit anderen Worten, er soll ihnen von Anfang an Mut zum Sprechen machen.

Zu den Hauptzielen der lehrbuchlosen Etappe gehören:

1. Schaffen der richtigen Artikulationsbasis, ^{4/}
2. Aneignung der Grundstrukturen, ^{4/}
3. Überwindung der Hemmungen, die die Schüler auf der Anfangsstufe des Fremdsprachenunterrichts aufweisen, ^{4/}
4. Verringerung der Beeinflussung der Aussprache durch das Schriftbild.

Unterrichtssprache ist grundsätzlich Deutsch. Die neuen Sätze werden immer zuerst von dem Lehrer dargeboten und dann von den Schülern individuell und gruppenweise nachgesprochen. Neue Wörter und Strukturen werden mit Hilfe von Bildmaterial, Gestik und Mimik eingeführt. Ein Rückgriff auf die Muttersprache ist nur dann sinnvoll, wenn fremdsprachliche Erklärungen irreführend oder unklar nomisch sein können.

Schon von Anfang an müssen sich die Schüler die für die Sprachkommunikation notwendigen Strukturen allmählich aneignen. Meistens erfolgt es lexikalisch. Einige Wendungen werden aktiv /z.B. Danke! Bitte! Guten Tag! Entschuldigen Sie, bitte! Hier! Er ist nicht da. Wiederholen Sie, bitte! Ich möchte etwas fragen./, andere nur passiv /Wer fehlt heute? Setzt euch, bitte! Wiederholt, bitte! Aufgepaßt! angeeignet.

Zur Abwechslung können auf der Anfangsstufe Kurzdialoge geübt werden, die für die Schüler sehr attraktiv sind und einen praktischen Wert besitzen. ^{5/}

- I. A. Bist du müde? ^{5/}
 durstig?
 hungrig?
 B. Nein, und du?
 A. Ich bin auch nicht müde.
 durstig.
 hungrig.

- II. A. Wie geht es dir?
 B. Danke, gut. Und dir?
 A. Danke, ausgezeichnet! ^{6/}
 III. A. Hast du viel Zeit? ^{6/}

Geld?
Arbeit?

B. Ja, ziemlich viel. /Nein, nicht viel./

- IV. A. Gehst du ins Kino?
 ins Theater?
 In den Park?
 spazieren?

B. Ja, gern. /Nein, heute nicht./

Wie lange soll die lehrbuchlose Etappe dauern? Dazu heißt es im Lehrplamentwurf: "Czas trwania okresu bezpodrecznikowego zalezy od reagowania uczniow na ten typ nauki: doswiadczenia wskazuja, ze nie powinno on trwac dluzej niz miesiac /około 16 lekcyj./" Manche Methodiker und Lehrbuchautoren vertreten die Ansicht, man könne die Schrift bereits in der zweiten bzw. dritten Stunde nach dem vorherigen Üben und Automatisieren einführen. ^{8/}

Wie oben erwähnt, müssen die Übungen stets mit Bildmaterial verbunden werden. Am besten eignet sich dazu eine Tafel /Flanelltafel/. Bilder können aus illustrierten ausgeschnittenen oder von den Schülern auf dem Bristolkarton gezeichnet werden. Die Rückseite wird ebenfalls mit Flanellbuch beklebt, so daß die Bilder an der Flanelltafel gut haften. In den Cezas-Geschäften kann man auch einen Satz von Bildern für den Russischunterricht bekommen. Diese und die selbst von den Schülern gezeichneten Bilder bieten breite Möglichkeiten zum Sprechen.

Das Schriftbild des Deutschen wird erst nach dem Hören und Sprechen eingeführt. Nichts soll gelesen und geschrieben werden, was nicht vorher mehrmals gehört und gesprochen wurde. Beim Lesen wird das vorher Gesprochene phonetisch wiedererkannt und richtig /jedoch nicht hundertprozentig in allen Fällen/ ausgesprochen.

Das bedeutet aber nicht, daß man nach der lehrbuchlosen Etappe nun ausschließlich mit dem Lehrbuch arbeiten soll. Damit würde man alle Ergebnisse der lehrbuchlosen Etappe negieren. Eine audio-orale Einführung von neuen Satzstrukturen soll noch lange Zeit der Arbeit mit dem Text vorangehen.

Anmerkungen

- 1/ Wstępna wersja programu języków zachodnioeuropejskich dziele-
ciolenkiej szkoły średniej, "Języki Obce w Szkole", Heft 2/1976,
s. 67 ff.
- 2/ Bpanda, s. 96.
- 3/ Brzeziński J., Okres bezpodrecznikowy w nauczaniu języka nie-
mieckiego, MOW IPS, Warszawa 1974, s. 12.
- 4/ Brzeski A., Nauczanie języka niemieckiego na stopniu niższym,
PZNS, Warszawa 1967, s. 39.
- 5/ Nach: Kosur E./Szkutnik L., Drum macht den Meister, WP, War-
szawa 1967, s. 14.
- 6/ Tertel, R.K./Szkutnik L.L., Deutsch ist mein Hobby, WP, Warszawa
1970, s. 28.
- 7/ Wstępna wersja ...., s. 96.
- 8/ Vgl. Brzeski A., Książka nauczyciela do podręcznika J. Honsky i
M. Kozielek "Lernit mit uns" dla klasy I liceum ogólnokształcące-
go i liceum ekonomicznego, WSIP, Warszawa 1976, s. 3, 58 f.
Schritt" dla klasy I liceum ogólnokształcącego i liceum ekono-
micznego, WSIP, Warszawa 1976, s. 10f.
Wstępna wersja ...., s. 96.

LUBELSKIE MATERIAŁY NEOFILOLOGICZNE • 1976

Barbara Potiuk

Nauczanie idiomatyki języka francuskiego

Cwiczenia z idiomatyki stanowią element części ćwiczeń obejmujących praktyczną znajomość języka francuskiego. Wprowadzone na pierwszym roku Romanistyki, mają dać studentom bazę idiomatyczną "podstawową", która winna zostać odpowiednio poszerzona w okresie późniejszym.

W pierwszym okresie celem zasadniczym powinno być uwrażliwienie studentów na poprawne wyrażenie myśli w języku obcym, aby nie używali tzw. "polonizmów". Pierwszy okres traktujemy jako łagodnie przejście od biernoj znajomości języka /która nie wszyscy mają odpowiednio usystematyzowaną/ do ćwiczeń bardziej praktycznych, nadal jeszcze o nachyleniu gramatycznym. Celowość tych zajęć na pierwszym roku polega także na nabyciu umiejętności posługiwania się słownikiem francuskim /większość studentów styka się z nimi po raz pierwszy dopiero na studiach/ i znajdowania odpowiednich wyrażzeń. Najważniejsze jest jednak zwrócenie uwagi na prawidłowe stosowanie wszelkich wyrażzeń, nawet najbardziej prostych.

Stuzszym zdaje się być wprowadzanie studentów w specyficzne wyrażenia poprzez konteksty, stanowiący jak gdyby środowisko naturalne. Szczególnie ważny jest on w początkowym okresie. Stosunkowo krótki, stanowi dla nas jednocześnie pretekst w poszerzaniu słownictwa. Jego wartość informacyjna i językowa winna być różnorodna. Warto dobrać teksty różnego typu, tj. narracyjne, dialogi, itd. Dobrze źródło, zawierające spore informacje z geografii i cywilizacji francuskiej oraz duży wybór wyrażzeń jednocześnie idiomatycznych stanowią radiowe zeszyty do nauki języka francuskiego